

15-oji Baltijos trienalė: Ta pati diena

Iki 2025 m. sausio 12 d. Šiuolaikinio meno centre (Vokiečių g. 2, Vilnius) veikia 15-osios Baltijos trienalės paroda „Ta pati diena“. Tomo Engelso ir Maya Tounta kuruojamos parodos pavadinimas pasiskolintas iš 1984 m. Niujorke sukurto graikų poeto Emersono to paties pavadinimo eilėraščio. Parodos pristatymą kuratoriai pradeda nuo šio poeto eilučių:

„Tai tik tavo baimė... ar gali patikėti?
Mūsų problemom... paguodos veidais...
ir tik laikas gali tave užmiršti...
o netrukus rankos atveria šešėlius...
Tą pačią dieną... tą pačią dieną... tą pačią dieną...“

– Emerson, „Ta pati diena“ („Same Day“), iš rinkinio „Dainos be muzikos“ („Songs Without Music“), 1984. Laisvas originalaus rankraščio ištraukos vertimas

Kasdien pabundame nujausdami tam tikrą scenarijų. Tas scenarijus keistai pažįstamas, nors ir ne iki galo aiškus. Sulig saulėtekiu prasideda negailestingai iš anksto nulemtos temos variacija. Džiaugsminga ar liūdna, diena visuomet kviečia priešintis – gyventi be scenarijaus. Būna dienų, kai tenka paklusti, būna dienų, kai reikia maištauti, būna paliaubų dienų. Dauguma baigiasi lygiosiomis arba pralaimėjimu. Rečiau – pergale. Kiekviena diena yra atskira įstabi kova. Ji at(si)nuojina ir vis iš naujo pri(si)pildo nieko nežadėdama. Kai kurie bando šį ciklą suvaldyti. Jie stebi, mokosi, įsimena ir mėgina numatyti dėsningumus, tačiau kaskart pritaikant tokias žinias tėra įkvepiama, trumpam išsiplečiama – iškvėpimas neišvengiamas. Ir vis dėlto kartais tas kvėpavimas taip ištęsia laiką, jog pamirštame žemės ir saulės susitarimą. Kitiems tvarkingai suliniuotas grafikas taip ankštai apjuosia dieną, kad tampa pačia diena. Susitelkus vien į precizišką šviesos judėjimą, radikalus paklusnumas ima rodytis kaip būdas pabėgti. Dienos ciklas lengvai pasiduoda įvairiausioms interpretacijoms, atspindinčioms, kaip skirtingai jį suvokiame. Galima būti pasiglemžtiems jo pančių arba net patirti juos kaip kone didžiausią laisvę. Galima pasimesti aiškios struktūros rėme ir nematyti savęs, bet galima ir visai nustoti priešintis ir priimti jį kaip savo pačių kontūrą. Vėlgi, galima išmokti pajusti visą besikaupiančių dienų jėgą, atsispiriant nepaliaujamos jų kaitos sąlygotai mechaninei amnezijai. Ryžtingai, bet ir nesusireikšminant, net su užsispyrimu atmesti, kad pakanka dienos ritmo. Tai – tik keletas iš daugybės galimų šios temos variacijų, ją prisodrinančių ir žadančių naujus susitikimus su anksčiau patirta laime.

Parodoje „Ta pati diena“ dalyvauja daugiau nei 50 menininkų: Rey Akdogan, Nick Bastis, Kazimierz Bendkowski, Geta Brătescu, Matt Browning, Tom Burr, Elene Chantladze, Josef Dabernig, Aria Dean ir Laszlo Horvath, Gintaras Didžiapetris, Jason Dodge, Kevin Jerome Everson, Simone Forti, Michèle Graf ir Selina Grüter, Villu Jõgeva, Tarik Kiswanson, Michael Kleine, Běla Kolářová, Jiří Kovanda, Kitty Kraus, Bradley Kronz, Kaarel Kurismaa, Simon Lässig, Ian Law, Klara Lidén, Jolanta Marcolla, Ugnė Nakaitė su Urte Jarmuškaite ir Pranu Gustainiu, Elena Narbutaitė, Ewa Partum, Matthew Langan-Peck, Julie Peeters ir BILL,

Cameron Rowland, Margaret Salmon, Stephen Sutcliffe, Tanya Syed, Jean-Marie Straub ir Danièle Huillet, Raša Todosijević, Thanasis Totsikas, Maria Toumazou, Rosemarie Trockel, Christos Tzivelos, Mare Vint, Tanja Widmann, Marina Xenofontos ir Eiko Yamazawa. Parodą kuruoja Tom Engels ir Maya Tounta.

Rugsėjo 6–7 d. vykusio parodos „Ta pati diena“ atidarymo savaitgalio metu buvo pristatyta Andriaus Arutiuniano, Mette Edvardsen ir Iben Edvardsen, Toine Horverso, Danos Michel ir Eszter Salamon gyvai atliekamų kūrinių programa.

Pirmoji Baltijos trienalė surengta 1979 m. Vilniuje kaip apžvalginė jaunų Baltijos šalių menininkų paroda. Nuo tada renginys išaugo iki vienos svarbiausių tarptautinių parodų Šiaurės Europoje. Artėjanti trienalė – viena pirmųjų tarptautinių parodų, rengiamų Šiuolaikinio meno centre po beveik trejus metus trukusio pastato kapitalinio remonto.

Vieta: Šiuolaikinio meno centras (Vokiečių g. 2, Vilnius)

Laikotarpis: 2024 m. rugsėjo 6 d. – 2025 m. sausio 12 d.

Projektą finansuoja: Lietuvos kultūros taryba

ŠMC mecenatas: Reefo

Partneriai: Kipro Respublikos švietimo ir kultūros ministerijos Kultūros departamentas, Flandrijos Vyriausybė, Austrijos šiuolaikinio meno biuras „Phileas“, „Pro Helvetia“, Vokietijos užsienio kultūrinių ryšių institutas „ifa“, Goethe’s institutas Vilniuje, Lietuvos nacionalinis dailės muziejus, Lietuvos kultūros institutas, Lenkijos institutas Vilniuje, Estijos šiuolaikinio meno centras, LUX

Rėmėjai: Henry Moore fondas, Estijos kultūros rėmimo fondas

Informaciniai partneriai: LRT, JCDecaux Lietuva, GO Vilnius